

vint funcionava com un mer plural. En arabitzar-se els mallorquins, doncs, convertiren llur mossàrab *antiparas* en un **antibar*, que segons la tendència de l'hispanoàrab a canviar la *r* en *l* (*EntreDL* III, 163-7) va passar a **antibals*: la *r* paràsita s'explicaria simplement per repercussió de la líquida, però hi pogué ajudar TROBIGUERA, una altra peça de vestir usada a Mallorca des d'edat remota.

¹ ¿Seria *antiparons* també una forma una mica arabitxada, però de Menorca: un plural *antiparún* amb la terminació del plural normal àrabic en *-ún(a)*?
O es tracta realment d'un diminutiu cat. en *-ONE*?

Antull, antulladís, antullar, antullat, V. ull

ANTROPO-, forma prefixada de compostos savis formats amb el gr. *ἄνθρωπος* 'home, persona'. *Antropòsag* [-go, 1839, Lab.], pres del gr. *ἀνθρωποπάγος* id., cpi. amb *φαγέω* 'jo menjo'; *antropofagia*. *Antropoide*, *ἀνθρωποειδής*, format amb *εἶδος* 'figura'.²⁰ *Antropologia* [1839, Lab.]; *antropòleg*, *antropològic*. *Antropometria*; *antropomètric*. *Antropomorfi*; *antropomòrfic*; *antropomorfisme*, *antropomorfitat*. *Antropocèntric*; *antropocentrisme*. *Antropofòbia*. *Antropogènesi*. I els derivats *antropic* i *antroponisme*.

No resisteixo a la temptació de posar ací el que he d'anomenar la meua impressió (més que les meves conclusions) sobre el nou estat que la descoberta dels textos micènics crea en la debatuda i difícil qüestió de l'etimologia del gr. *ἄνθρωπος* en relació amb l'*ἀνήρ*, *ἀνδρός*, 'home, persona masculina' del grec i de l'indoeuropeu comú. Aquell està ara ben comprovant en els tegells micènics amb la grafia cu-neïforme *a-to-ro-go-*: és veritat que aquesta grafia *to* podria correspondre a la *ð* grega tant com a la *θ*; a reserva d'aquest detall tenim doncs ara la prova que en grec ja era usual un *ἄνθρωμος* o *ἄνδρωμος* (cf. M. Lejeune, *Phonétique du Mycénien et du Gr. Ancien*, § 31, n. 12), amb el mateix sentit que el mot clàssic, en els Ss. xv o xiv abans de Jesucrist.

Entre els indoeuropeïstes i hellenistes més aviat prevalia l'opinió que *ἄνθρωπος* era un mot que s'assembla amb l'i-e. comú *NER/ANER* 'home', gr. *ἀνήρ*, *ἀνδρός*, per coincidència, i que per dificultats fonètiques s'havia de renunciar a veure-hi un compost d'*ANER* amb *οκῶο* 'ulls, cara, aspecte' format a la manera d'*αἰθι-ωψ*, *κύκλωψ*, *μύωψ*, *πολυωπός*, *βοῶπις*, *πρόσωπον*, etc. No solament tenim ara la prova definitiva que la *π* de *ἄνθρωπος* ve d'un *k** i per tant correspon a un compost amb el mot que vol dir 'ulls', 'aspecte', sinó que costa cada cop més de creure que la primera part del compost i *ἀνήρ* no tinguin res a veure l'un amb l'altre, i que es pugui pensar en un mot més aviat obscur per a la idea de 'pèl, barba' (Pok., *IEW*, 41.25ss., cf. 765.16).

Ara bé, per a un concepte tan fonamental, el grec de pertot arreu, cinc-cents anys abans d'Homer, ¿ja hauria format un compost amb una base semàntica tan especial, de tan poca extensió inter-indoeuropea i de tan poca antiguitat en la llengua? L'aspiració, úni-

ca dificultat fonètica, deu ser deguda a alguna contaminació, que aquesta sí que pot ser merament grega. Potser justament aquest mot *ἀνθρεών* 'barba', en el qual es pensa per a l'etimologia.¹ Cf. *δρ-ωψ* = *ἄνθρωπος* en Clement d'Alexandria c. 200 d.C., < *νρ-ωψ*, i l'hom. *νύρωψ χαλκός*, que tanmateix, segons el diccionari conjunt de Kuiper, Bailey (*Jou. of the Roy. Asiatic Soc.*, 1953, 104ss.) i Mayrhofer (*Bibl. Orientalis* XIII, 1956, 113), contenen *NER*- 'força vital', i per tant són veritables duplicats d'*ἄνθρωπος*. Per a la descendència sorotàptica de *NER*- 'home', veg. Holder, *Altcelt. Spr.* II, 719, i el meu treball referent a *NER-ANKO* -> *Naranco*, en la meua ponència dels Colloquis de Salamanca de 1974.

¹⁵ ¹ Més que una arrel especial ¿no seria la d'*ἀνθέω* 'jo floreixo' (*IEW*, 40.1f.), d'on 'broto', aplicat als pèls de la barba, o bé a la noció d'"ésser jove" ('vitulus', 'virgo', 41.3-8)? Puix que *ἄνθρωπος* s'aplica també a la dona (a diferència d'*ἀνήρ*) és inversemblant que el seu nom vingui de la idea de 'barbut'.

ANTUVI, generalment d'*antuvi*, al primer *antuvi* i frases semblants, com el cast. antiquat *antuvio*, derivat del verb *antuviarse* 'fer-se endavant, sortir a l'encontre', que prové del ll. ANTE OBIARE 'sortir endavant a trobar (algú)', derivat de OBIAM 'a l'encontre'; encara que avui els termes s'han invertit i el mot és ara més viu entre nosaltres, el català l'ha pres del castellà en temps més aviat moderns i per això no és d'ús general en el territori lingüístic, i el català no l'ha conegut més que en la forma derivada *antuvi* però no en la verbal *antuviar* que li serví de base. □ 1.ª doc.: 1839.

No figura encara ni tan sols en els diccionaris dels segles decadents, ni en el Belvitges (1803). Labèrnia (1839) registra, però «*de primer antubi adv.*: de cop, de repent; *de antuvió*; subito, repente». A València havia penetrat ja una forma que ens sona com a més acastellanada: «*entuvio*: antuvió» (Sanelo, 40 72r1); «*d'antuvió*: de antuvió o de repente», «*antuvio*: antuvió o golpe o acometimiento repentino; fracaso imprevisto y repentino» (Escrig, 1851). També s'hi ha usat al primer *antuvi*. Si no és excepcionalment, el mot no s'ha usat a Mallorca ni Menorca, ni, ⁴⁵ que jo sàpiga, més enllà de l'Albera.

En el Princ., però, ja estava ben assimilat en el segle XIX. Ho comprova el fet que se'n serveixen els millors escriptors de la Renaixença. Verdager ja l'usava en la seva joventut, quan va redactar el primer escalborn de l'*Atlàntida*, el de 1867, on l'estrofa 51 del cant VI deia: «Y tustant l'edifici ja s' reyen del diluvi, / quan, entre pols i escumes, a baix, en lo borboll, / l'hatxa de l'hèroe vehuen, y ja al primer *antuvi*, / rebaten-li 'ls terrossos, que pujaven a coll; ⁵⁰ val a dir que en la redacció més recixida, de 1877, ho havia canviat en una versió ben diferent, on no hi havia res de semblant; però tornà a usar-ho molt més tard en *Los tres Llivis (Flors de Maria)*: «Nostra Senyora abans del part fou verge --- / per Déu-vosguard li diu, de bell *entuvi* ---».